

give mere og har aldrig givet mere. Dersom der altsaa skulde være nogen Forffjel paa disse 2 Arter af Hartkorn, maatte der jo være en Lov, som sagde, at det Frihedshartkorn, som eksisterer under den almindelige Lov ifølge denne Bevilling, var en anden Art Frihedshartkorn end det, som eksisterer under den almindelige Lov. Deri ligger en aabenbar Modsigelse, hvori de Herrer befinde dem med dem selv; de skabe en anden Art Frihedshartkorn. Nu findes der — det være berettiget eller uberettiget — et Frihedshartkorn, som gaar ud paa, saalænge indtil anderledes bestemmes, da at have en Fordeel fremfor det øvrige Hartkorn af omtrent 2 Rbd. pr. Ed. Hartkorn; det er den eneste Definition derpaa. Men nu opfindes de en ny Definition paa Frihedshartkornet, men, spørger jeg, med hvilken Berettigelse? De sige vel, som den ærede Ordsfører ogsaa har sagt, at han giver mig Medhold i, at der kan være en Art berettiget Hartkorn, eller, siger han, en Art uberettiget Hartkorn. Det vil jeg meget gjerne indrømme, men, hvad enten det er berettiget eller uberettiget, saa er jo den Retsadkomst, de have, en Adkomst, som Loven giver dem og ingen Anden. Nu siger det ærede Medlem — og det er en af de Grunde, som man har søgt at gjøre gjældende foruden det, som hentes fra Bevillingen, men som jeg dog haaber, man efterhaanden vil komme til at indsee kan slet ikke nytte at man bruger, — han siger, de Mænd, som have de mindre Sædegaarde, ville jo lide et større Tab; idetmindste har jeg forstaaet ham omtrent saaledes, end de, som have de complete Sædegaarde, da de endnu have en Mulighed for at skaffe sig Erstatning for det, som de tabe ved Salget af deres Gods.

Ordsføreren: Jeg troer, at Salget af Bøndergods og den Fordeel, derved kan faaes, har ikke det Mindste med nærværende Lov at bestille, men den Fordeel, de complete erhverve, bestaaer deri, at de herefter kunne sælge deres Bøndergods, uden at deres Hovedgaardstaxt derved bliver ringere i Værdi.

Tscherning: De Sædegaarde altsaa, som have vidst at skaffe sig en Begunstigelse under Paaskud af, at de skulle sælge deres Bøndergods, hvoraf de imidlertid have solgt overmaade li-

det, og som, fordi de skulle bringe Staten det Offer at sælge dette Bøndergods, i en Række af Aar have nydt en Begunstigelse af frit Hartkorn, de skulle nu yderligere belønnes, fordi de have nydt denne Begunstigelse og ikke opfyldt de Forpligtelser . . .

Ordsføreren: Vi ere nødt til at respectere, hvad Fortidens Regjering har gjort, enten vi ere fornøiede dermed eller ikke.

Tscherning: Fortidens Regjering har ikke sagt til Nogen af disse: Vi give Eder herved Ret til at beholde det privilegerede Hartkorn, for at I engang i Verden skal faae Mere ud af det end de Andre, som have privilegeret Hartkorn. Fortidens Regjering har sagt — og det er paa Grund deraf, at vi her afgjøre det ved et Skjøn, — dette frie Hartkorn skal bestaae saa længe, indtil det tages bort, men den har paa ingen Maade sagt til dem: I skulle eie det som en Eiendom, som kan taxeres i Penge. Dersom den havde sagt det, saa er Udvalgets Maade at afgjøre Sagen paa i høieste Grad ubillig, thi saa skulde det ikke have multipliceret med 20, men saa skulde det, thi da er det en virkelig Eiendomsret, have multipliceret med 25, saa skulde de have givet den virkelige fulde Erstatning. Saasnart vi komme ind under den virkelige Erstatning, saa komme vi derunder, fordi vi sige, det frie Hartkorn bestodes ikke som nogen reel Eiendom, det er en Indrømmelse, som er gjort af forskjellige, tildeels for Staten vigtige Grunde, og som altsaa Staten — og det ere vi alle enige om — er berettiget til at tage tilbage, naar den vil. Vi ere imidlertid standsede paa Veien, idet vi vindicerede denne Tilbagetagelsesret; vi have nemlig sagt, da vi berøve disse Bestiddere saa mange Goder, som de have i dette Dieblif, og da der ved saa mange Leiligheder er givet dem at forstaae, at dette andet Gode ikke skal berøves dem, at det skal være Noget, de skulde kunne stole paa, saa ville vi ikke berøve dem det pludselig, vi ville affinde os med dem, saaledes at de kunne lempe sig efter Omstændighederne og føle Tabet mindre; men hvorledes vi nu ville være istand til at gjøre et Berestikkerarbejde af den Art, som her foreligger, hvor vi skulle finde en Difference af 4 eller 5 Points i en Multiplikator,